

HERBATIO WAXALENSIS

Linné startade Vaksalavandringen vid Vaksala tull som på 1700-talet låg vid stadens utkant, ungefär där stadshuset ligger idag. Därefter vandrade de längs nuvarande Vaksalagatan upp mot Vaksala kyrka. Då var vägen omgiven av åkrar. I dikeskanten fann Linné bland annat gulsporre som syns i bilden till vänster och som symboliserar Vaksalavandringen. Gulsporre går fortfarande att finna efter stigen.

Linnaeus would begin the Vaksala walk at Vaksala Customs, which in the 18th century lay on the outskirts of the city, about where City Hall stands today. The group would then wander along the present street Vaksalagatan up to Vaksala Church. In those days, the road was surrounded by fields. In the ditches on the side of the road, Linnaeus found toadflax *Linaria vulgaris*, which can be seen here and which is the symbol for the Vaksala Trail. Toadflax still grows along the trail.

Uppsala. Linnés stad. Varje dag sedan 1728.

” **De vetgiriga och flitiga** naturforskare, som i mängd finnas i Upsala, fullända på detta sätt sina botaniska exkursioner, mestadels under juni månad. De lära genom dessa känna sitt fäderneslands rika skatter för att en gång använda dem till nytta för sig själva och till gagn för samhället samt till Skaparens pris och ära.

” **The diligent and inquisitive** natural researchers, found in abundance in Uppsala, thus perfect their botanical excursions; mostly in the month of June. Through these, they learn to know the rich treasures of their homeland, that they might one day use them to their own benefit and the good of society, and to the praise and glory of the Creator.

Ur Botaniska Exkursioner i trakten av Uppsala, Herbariones Upsalienses.
Akademisk avhandling under Linnés presidium Upsala 1753.

hela sträckan

från Nyby till Törnby är 7,8 km.

Det går att dela upp sträckan på flera sätt.

Nyby – Ekensberg 3,2 km

Ekensberg – Jälla 1 km

Jälla – Törnby 3,6 km

The entire distance from the harbour to Linnaeus's Hammarby is 16 km, which can be divided up thus:

Nyby to Jälla: 4.2 km

Jälla to Törby lund: 3.6 km

Året är 1754. Ut genom Kungsängstull vid Uppsalas södra stadsgräns vandrar en grupp människor. Det är herrar från universitetet som marscherar efter varandra. En har anteckningspapper och penna, han är protokollförare. En annan bär på en lång kopparburk vid höften. Det är en "Vasculum Dillenianum", som senare ska bli känd under namnet "portör". En tredje bär på den "Clerckska saxen", två korslagda håvar som man kan fånga insekter med. En fjärde har gevär med sig, han är fågelskytt. En femte går sist och vakar noga över gruppen. Han är utsedd till fiskal, ordningsman. Allt som allt är de ett trettiotal. Allra längst fram går deras lärare med raska steg, Professor Linnaeus, som visserligen är rätt kort i rocken, men som har desto mer pondus i sina steg.

Alla talar ännu om de forna dagarna, på 1740-talet, när stämningen var som högst under herbationer. Då hade man till och med valthorn och pukor med sig ut i fält. Studentantalet kunde uppgå till otroliga tvåhundra. På den tiden var alla klädda i löst sittande kläder, en klädsel som var funktionell i fält. "Mannen ska pryda kläderna och inte tvärtom" brukar Linné säga. Den lätta klädstilen väckte emellertid anstöt, och Linnaeus fick ett brev från högsta ort som förbjöd sådana tillställningar och kallade dem oanständiga. Herbationer överlevde dock, men under lugnare former och med striktare klädsel.

The year is 1754. A group of people are wandering out through Kungsängstull by the southern boundary of Uppsala city; gentleman from the University marching one after the other. One of them has notepaper and a quill pen; he is the record-keeper. Another is carrying a long copper can on his hip; this is a vasculum dillenianum, later to be known as just a "vasculum". A third is carrying the "Clerck's scissors", a pair of crossed nets used to catch insects. A fourth is carrying a gun; he is a bird shooter. The fifth and last watches over the group carefully. He has been appointed as fiscal, or monitor. All told, there are about 30 of them. In front moving with quick steps, is their teacher, Professor Linnaeus; he may be rather short, but he carries authority in his stride.

Now, everyone is talking about the past, the 1740s, when spirits ran at their highest during the flower walks. In those days, they took a French horn and kettle drums with them into the field. The number of students could reach an incredible 200. Back then, everyone wore loose-fitting clothes, a functional field dress code. "Man should adorn his clothes and not the other way around," Linnaeus used to say. However, such an informal style of clothing caused offence and Linnaeus received a letter from the highest level, forbidding such things and calling them indecent. Nevertheless, the flower walks survived, albeit in calmer forms and with stricter dress.

1. Vaksala tull

Under 1740-talet införde Carl von Linné mycket uppskattade exkursioner i sin undervisning, vilka han gav rubriken *Herbationes Upsalienses*. Vid Vaksala tull startade *Herbatio Waxalensis*. Linné tog sina elever över backar och ängar ut till Eke och Jälla. Vandringen avslutades i Törnby.

Vaksala tull

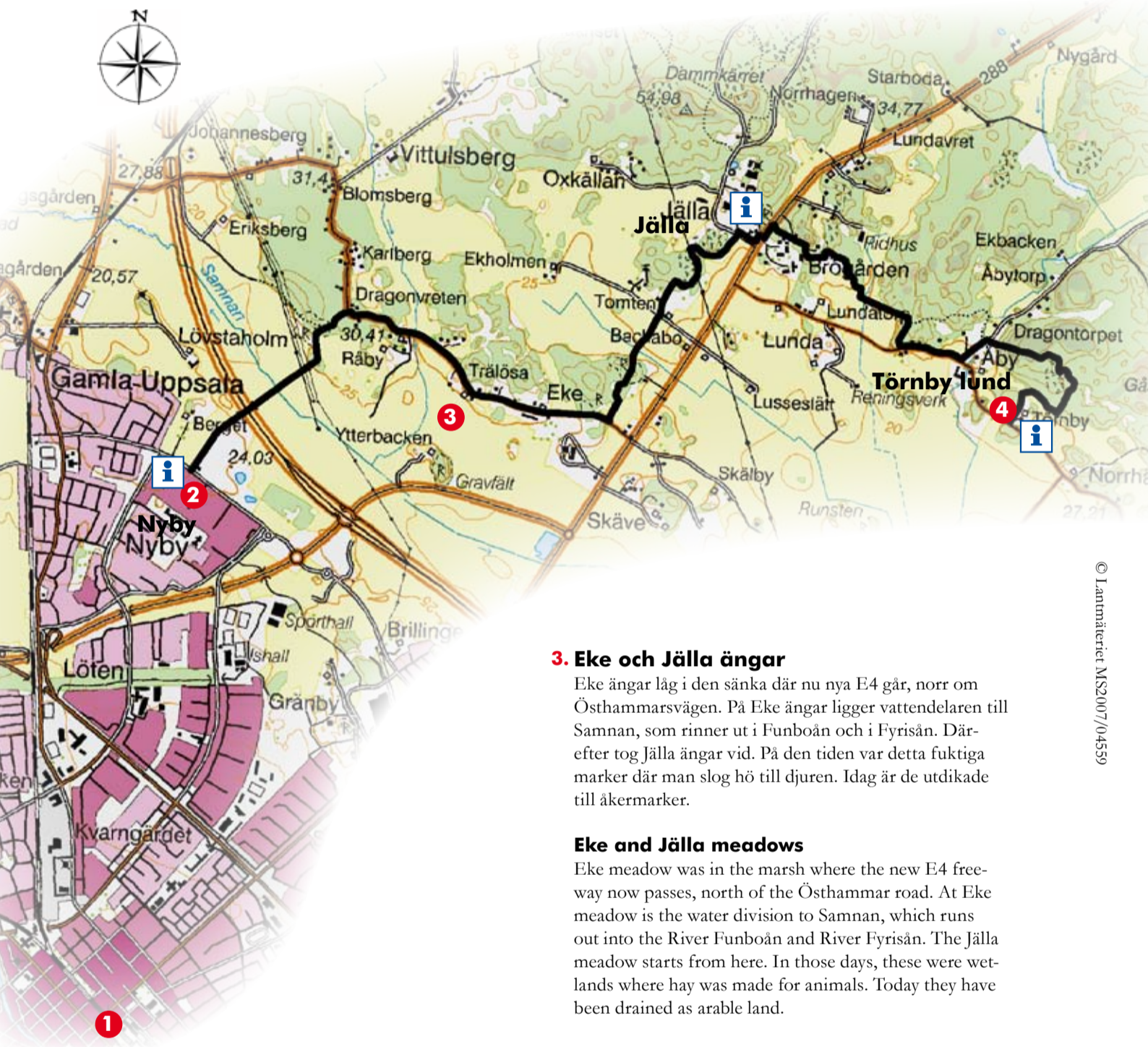
During the 1740s, Carl Linnaeus introduced highly popular excursions into his teaching, which he entitled *Herbationes Upsalienses*. Vaksala tull was the start of *Herbatio Waxalensis*. Linnaeus took his students over hills and meadows out to Eke and Jälla. The trail concluded in Törnby.

2. Nyby

Dagens vandring börjar i Nyby, då markerna runt Uppsala förändrats av bland annat den nya motorvägen. Senare kommer den i stället att ansluta till den historiska sträckningen. Linné själv vandrade längs Vaksalagatan förbi Gränby, där senare hans dotter kom att bosätta sig. Hon ligger begravd vid Vaksala kyrka, och vid platsen för hennes gård finns idag Gränby Linnéminne som ett minnesmärke över Linnés döttrar och kvinnliga botaniker på 1700-talet.

Nyby

Today's trail starts in Nyby, since the land around Uppsala has been altered by such things as the new motorway. It links up with the historical stretch later on instead. Linnaeus himself rambled along Vaksalagatan past Gränby, where his daughter would later live. She is buried at Vaksala church and in the space by her estate is now the Gränby Linnaeus memorial, a monument to Linnaeus's daughters and female botanists of the 18th century.

3. Eke och Jälla ängar

Eke ängar ligger i den sänka där nu nya E4 går, norr om Östhammarsvägen. På Eke ängar ligger vattendelaren till Samnan, som rinner ut i Funboån och i Fyrisån. Därefter tog Jälla ängar vid. På den tiden var detta fuktiga marker där man slog hö till djuren. Idag är de utdikade till åkermarker.

Eke and Jälla meadows

Eke meadow was in the marsh where the new E4 freeway now passes, north of the Östhammar road. At Eke meadow is the water division to Samnan, which runs out into the River Funboån and River Fyrisån. The Jälla meadow starts from here. In those days, these were wetlands where hay was made for animals. Today they have been drained as arable land.

4. Törnby

Törnby lund är främst känt som Linnés klassiska lokal för studier av växter och insekter. Linné hade sin prebendegård Törnby. En prebendegård är en gård vars avkastning finansierar en professors lön. Detta ledde till att Törnby lund hör till de områden runt Uppsala som blev bäst utforskade. Väster om gården reser sig en markant klippbrant med framträdande berggrundstruktur. Branten heter Hinhålesträdan. Den består av Uppsala-granit med utpräglad bankning, där de olika bankarna syns som ”tiltorna på en nyplöjd täppa”. Det folkliga namnet menar att ingen annan än Hinhåle (djävulen) kunde ha plöjt dessa fåror. Träda kallas en åker det år den inte är uppodlad.

Törnby

Törnby grove is chiefly known as Linnaeus's classic site for studying plants and insects. Linnaeus had his prebendary estate at Törnby. A prebendary estate is an estate whose income finances a professor's salary. This led to Törnby grove being amongst the areas around Uppsala which are best researched. West of the estate, a pronounced slope rises up with a prominent bedrock structure. This slope is called Hinhålesträdan and consists of Uppsala granite with typical banking with the various banks looking like “the ridges of a newly ploughed patch”. Its folk name means that none other than Hinhåle (the devil) could have ploughed these furrows. “Träda” is Swedish for a field in its fallow year.